EBÛ SELEME BİN ABDÜLESED (radıyallahü anh)

En önce îmân eden Eshab-ı kiramdan. Resûlullahın halası Berre ile Abd-ül-Esed bin Hilâl Mahzumî'nin oğludur. İsmi Abdullah'dır. Resûlullahın ve amcası Hazreti Hamza'nın Süveybe'den süt kardeşidir. Hanımı Ümmü Seleme (radıyallahü anha)'dir. Ümmü Seleme (radıyallahü anha) da kocası ile birlikte müslüman olmuştur. Kocasının vefâtından sonra, Resûlullah efendimiz ile evlenmak se'âdetine kavuşmuş ve mü'minlerin annesi olmuştur. Ebû Seleme'nin (radıyallahü anh) Seleme ve Ömer adında iki oğlu ile Zeyneb ve Dürre adında iki kızı vardır. Babası ve annelerinin müslüman olmaları sebebiyle İslâmî bir terbiye ile büyümüşlerdir. Hazreti Abdullah'ın künyesi, büyük oğlu sebebiyle Ebû Seleme (Seleme'nin babası)'dır. Ebû Seleme (radıyallahü anh) müslüman olduktan sonra Mekkeli müşriklerden çok eziyet, işkence gördü. Bütün bunlara rağmen, imânından ayrılmadı. İmânı, uğrunda bütün zorluklara göğüs gerdi. Habeşistâna ve Medine'ye, hanımı, ile birlikte hicret etmişlerdir. Bedir ve Uhud harblerinde akrabaları olan Mahzûmoğullarına karşı kahramanca savaştı. Uhud harbinde aldığı yaranın iyileşmemesi sebebiyle hicretin dördüncü (m. 626) yılında şehîd oldu.

Resûlullaha Peygamberlik'vazîfesi verilmiş, Mekkelileri İslama davete henüz yeni başlamıştı. Daha kendisine 8 kişi, îmân etmişti. Hazreti Ebû Seleme, Ebû Ubeyde bin Haris, Erkâm bin Ebü'l-Erkam ve Osman bin Maz'um ile birlikte, Hazreti Osman'ın, Talha, Zübeyr ve Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin

müslüman olduklarını işitince, hemen Resûlullahın huzûruna vardılar. Onları İslâm dinine davet edip, bir miktar da Kur'ân-ı kerîm okudu. Hiç duymadıkları bu tatlı sözleri işitir işitmez dördünün de kalblerinde İslâm nûru parlayıverdi. Hemen Kelime-i şehâdet getirip, müslüman oldular. O gün, Resûlullahın sevinci çok olmuş, müslümanların sayısı 12'ye varmıştı. Hazreti Ebû Seleme, hemen evine gidip hanımının da müslüman olmasını teklif etti. O da Resûlullahın huzûruna gelip, ilk müslümanlardan olmakla şereflendi.

Hazreti Ebû Seleme ve arkadaşlarının müslüman olduğunu haber alan Kureyş kâfirleri, bunların üzerine hücum edip, bazısını bağlayıp dövdüler. Kan revan içinde bıraktılar. Bazısını da hapse atıp çok eziyet ettiler. Ebû Seleme (radıyallahü anh) ise Peygamberimizin amcası Ebû Tâlib'e sığındı. Kendi kabilesi Mahzûmoğulları, onu ısrarla Ebû Tâlib'den kendilerine teslim etmesini istediler. Fakat Ebû Tâlib, O'nu asla onlara teslim etmeyip, "Bu benim kızkardeşimin oğludur" diyerek himâyesi altına aldı.

Kureyşli müşriklerin, müslümanlara eziyet ve sıkıntı vermelerinin ardı arkası kesilmiyordu. Müslümanların tahammülleri had safhaya varınca, Habeşistan'a hicret etmelerine izin verildi. Hazreti Ebû Seleme de, hanımı Ümmü Seleme (radıyallahü anha) ile birlikte birinci kâfileyle Habeş diyarına hicret etti. Uzun müddet orada kaldılar. Habeş Meliki Necâşî İslâmiyeti kabûl edip, ülkesine gelenlere çok iyi davrandı. Rahat ve huzûr içinde yaşadılar. Müslümanlar, oradan döndükten sonra yine Mekkeli müşriklerin hücumuna maruz kaldılar. Müşrikler, eziyet ve sıkıntılarını arttırdılar. Îmânı uğrunda bütün zorluklara göğüs geren Hazreti Ebû Seleme'nin hayatı hep mücadele ve mücahede içinde geçti. Bu sıkıntıların çok çok arttığı bir zamandı. Peygamberimizle, Medineli müslümanların Akabe'deki bîatları henüz tamamlanmamıştı. Peygamberimizin Medine'ye hicreti, henüz söz konusu değildi. Hazreti Ebû Seleme Resûlullahtan (aleyhisselâm) izin alarak hanımı ile Medine'ye hareket etti. Böylece Medine-i Münevvere'ye ilk hicret edenlerden oldu. Peygamberimiz Medine'ye hicret edince, kendisini Ensârdan Sa'd bin Hayseme (radıyallahü anh) ile kardeş ilân etti. Medineli müslümanların, muhacirlere bağışladığı arsalardan bir ev yeri de Hazreti Ebû Seleme'ye ayrılmıştı. Bu arsa, Zührîler'den Abdulazîzoğullarının evleri yanında bulunuyordu.

Hazreti Ebû Seleme cahiliye devrinden beri okuma-yazma bilirdi. Medine'de Mescid-i Nebevî'nin yanında toplanan Eshâb-ı Suffeye okuma-yazmayı öğretirdi. Bundan dolayı Hilyet-ül-evliyâ adındaki eserde kendisinin Eshâb-ı Suffeden olduğu zikredilmektedir. O, İslâmiyete hem ilmiyle, hem de kılıcı ile hizmet etmiştir.

Peygamber efendimiz, Hazreti Ebû Seleme'yi çok severdi. Kendisini mühim hizmetlerle vazîfelendirirdi. Bir kerresinde Peygamberimiz Uşeyre gazvesine (harbine) çıkarken, Onu Medine'de yerine vekîl bırakmıştı. Bu gazve, Hicretten 16 ay sonra vukû' bulmuştu.

Hazreti Ebû Seleme, müslümanlarla Mekkeli müşrikler arasında Bedir'de yapılan ilk harbe katılmış ve çok kahramanlıklar göstermiştir. O, Uhud harbine de katılmıştı. Bu harbin en sıkışık ve kızgın bir anında, müşrik ordusundan Ebû Uşâme el-Cüşemî tarafından uzun ve yassı bir demirle pazusundan yaralandı ve çok kan kaybetti. Buna rağmen savaştan geri kalmadı. Müslümanlar, bir ara müşrikler karşısında çekilmeye başlar gibi oldular. Çünkü Peygamberimizin bir emri yerine tam getirilmemişti. Harp kazanılmış düşmanlar, silâhlarını ve mallarını Uhud'da bırakıp kaçarken, düşmanı Ayneyn geçidinde bekleyen okçular, yerinden ayrılmıştı. Bunu fark eden düşman süvarisi saldırıp ganîmet toplayan müslümanlara yaklaştı. Peygamberimizi öldürmek için çok uğraştılar. Mübârek dişini şehîd ettiler. Müslümanlar, derlenip toparlanarak, düşmanı kaçırdılar. Harbin sonunda Hamrâ-ül-Esed denilen yere kadar arkasından kovaladılar. Hazreti Ebû Seleme, Peygamberimizin de Hamrâ-ül-Esed'e gittiğini haber alınca, yaralı olduğu halde merkebine binerek onlara yetişti. Onun gibi diğer müslümanların hepsi yaralanmıştı. Kalbindeki Peygamber sevgisi ve Allah yoluna hizmet aşkı, Onu bu seferden alıkoymamıştı. Harp bitince İslâm ordusu Medine'ye dönünce, Hazreti Ebû Seleme de evine geldi. Bir ay kadar yarasının tedâvisiyle uğraştı. Fakat farkına varmadan yara içinden iltihaplanmıştı.

Uhud harbinden bir müddet sonra Peygamberimiz, Hüveylidoğulları üzerine bir askerî birlik gönderdi. Hicretin dördüncü (m. 626) yılı muharrem ayında, Benî Esed kolundan Hüveylidoğullarının Medine'ye hücum etmek için bazı kabileleri teşvik ve tahrik ettikleri haberi alındı. Necid bölgesinde bulunan Katan havâlisinde oturanları, Peygamberimiz ile harp etmeye kışkırttıklarından, hemen 150 kişilik bir askerî birlik hazırlandı. Askerî birliğin başına Peygamberimiz Hazreti Ebû Seleme'yi getirdi. Onu çağırıp sancağı teslim ettikten sonra: "Ey Ebû Seleme! Seni bu birliğin başına kumandan tayin ettim. Askerleri alıp götür.

Esedoğulları gelip sana kavuşmadan önce, onların yurduna gir ve üzerlerine hücum et! Baskın yapıp mallarına el koy! Sakın Allahü teâlânın emirlerine aykırı bir harekette bulunma ve emrindeki askerlere iyi muâmele et!” diye tavsiyede bulundu. Bu orduya, Eshâb-ı kiramın meşhûrlarından ve büyüklerinden Ebû Ubeyde bin Cerrah ve Sa’d bin Ebî Vakkâs da er olarak katılmışlardı. Hepsi Muhacir ve ensârdandır. Ordu ıssız ve sarp yollardan geçerek Esedoğullarının toplandıkları su başlarından birisi olan Katan’a (veya Kutna) yaklaştılar. Orada bulunanları, hayvanları ile birlikte ele geçirdiler. Ellerinden kaçıp kurtulanlar kaçarak, kalabalık bir İslâm ordusunun geldiğini haber verdiler. Daha sonra Katan’a gelince, Hazreti Ebû Seleme’nin ordusu orada Esedoğulları ile karşılaştı. Onları, sabahın alaca karanlığında hemen kuşattı. Askerlerine de, çok dikkatli olmalarını, kimseyi kaçırmamalarını sıkı sıkı tenbîh ettikten sonra hücuma geçti. Kahraman İslâm mücâhidlerinin şiddetli hücumu ile Esedoğulları darmadağın oldular. Ebû Seleme ordusu, onları bir müddet takip etti. Kabile dağıldıktan sonra, Hazreti Ebû Seleme ordunun karargâhını Katan suyunun başına kurdu. On gün kadar burada kaldı. Etrâfa dağılan askerler, pek çok deve ve koyun toplayarak karargâha getirdiler. Çok miktarda ganîmet elde eden Hazreti Ebû Seleme, Medine’ye döndü. Peygamber efendimizin emir ve tavsiyelerine aynen uymuş ve kendisine verilen görevi hakkıyla yerine getirmişti. Böylece Uhud harbinden sonra müslümanlar üzerine saldırmak isteyen düşmanın yuvası dağıtıldı.

Katan seferinden dönünce, Ebû Seleme’nin (radıyallahü anh) yarası birdenbire deşildi ve kendisi yatağa düştü. Tam beş ay, durmadan yarasından kan aktı ve tehlikeli bir hâl aldı.

Peygamberimiz (aleyhisselâm) durumdan haberdar olur olmaz, süt kardeşi ve çok sevdiği sahâbîsinin yanına gittiler. Ebû Seleme (radıyallahü anh) vefât etmek üzere olduğundan, evdeki kadınlar ağlaşmaya başlamışlardı. Vefât edince, gözleri açık kalmış olduğundan, Resûlullah (aleyhisselâm) mübârek elleriyle gözlerini kapayıp hayır duâ etti. O sırada ağlaşan aile fertlerine de: “Siz, kendinize hayırdan başka duâ etmeyiniz. Çünkü melekler, ölünün yanında bulunur ve ölü sahiplerinin söylediklerine “âmin!” derler.” diyerek, onların ağlayıp feryat etmemelerini emir buyurdu. Sonra, Ebû Seleme (radıyallahü anh) için şöyle duâ etti:

“Ey Allahım! Onun kabrini genişlet ve rahat kıl. Orada Onun için aydınlık yap ve nûrunu çoğalt! Günahını affet. Hidayete kavuşanlar arasındaki derecesini yücelt, yükselt. Onun arkasında bıraktıklarına da sen halef (vekîl) ol. Bizi de, Onu da mağfiret eyle! Ey âlemlerin Rabbi olan Allahım!” Sonra da “Muhakkak ki, rûh çıktığı zaman, göz onu takip eder. Ölünün iki gözünün yukarıya doğru dikildiğini görmediniz mi?” buyurdu. Daha sonra Ebû Seleme’nin (radıyallahü anh) cenâzesi, Âliye mevkiinde bulunan kuyu sularıyla yıkandı ve Medine kabristanına defn edildi. Hazreti Ebû Seleme’nin ölümü hakkında hanımı Ümmü Seleme (radıyallahü anha) diyor ki: “Ebû Seleme vefât ettiği zaman “Gurbet ilde ölen bir gariptir. Muhakkak ki, ona dillere destan olacak bir ağlayışla ağlayacağım!” deyip ağlamak için hazırlanmıştım. O sırada, Medine köylerinden bir kadın da gelip ağlamada bana yardımcı olmak isteyince, kendisini Resûlullah (aleyhisselâm) karşıladı ve iki kerre; “Sen, Allahü teâlânın şeytanı çıkarmış olduğu bir eve, Onu tekrar sokmak mı istiyorsun?” buyurdu. Bunun üzerine ben de ağlamaktan vazgeçtim.”

Hazreti Ebû Seleme’nin fazîleti, imânı uğrundaki gayreti ve fedâkârlığı anlatılamayacak derecededir. Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz kendilerini dâima ziyâret ederdi. Hanımı Ümmü Seleme (radıyallahü anha) şöyle bildiriyor. Bir gün, Ebû Seleme (radıyallahü anh) Resûlullahın sohbet meclisine gitmiş ve buradan son derece sevinçli olarak dönmüştü. Bana dedi ki: Bugün Resûl-i Ekrem efendimizden, beni çok sevindiren bir hadîs-i şerîf duydum. Buyurdu ki: “Müslümanlardan herhangi birisi, bir belâya uğrar da (İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn) der ve sonra (Ey Rabbim, bu uğradığım musîbetin mükâfatını ihsân et ve beni ondan daha hayırlısına kavuştur?) diye duâ ederse, Allahü teâlâ onun duâsını kabûl eder.”

Mü’minlerin annesi olmak şerefine kavuşan Ümmü Seleme (radıyallahü anha) bu hadîs-i şerîf hakkında şöyle diyor: Bu hadîs-i şerîfi, bizzat Hazreti Ebû Seleme’den ezberledim. O, vefât ettiği zaman, ben de “İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn” dedim ve şöyle duâ ettim: “Yâ Rabbi! Uğradığım felâketin ecrini ihsân et! Beni, Ebû Seleme’den daha hayırlısına kavuştur!” Sonra kendime geldim ve Resûlullahın sahâbîsi Ebû Seleme’den daha hayırlısı nerede? O, ailesi ile birlikte Resûlullaha îmân eden ilk hânedir, dedim. Bunu söyledikten bir müddet sonra, evimize Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz teşrîf edip, içeriye girmek için, benden izin istedi. O sırada ben bir hayvan derisini dabağlamakla meşgûldüm. Ellerimi yıkadıktan sonra, Resûlullahı karşılayarak içeri aldım. İçi lifle dolu bir şilte takdim ederek oturmasını rica ettim. Hemen oturup söze başladı ve benimle evlenmek için talip

olduğunu anlattı. Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz sözünü bitirdikten sonra dedim ki: “Bende istenecek ne var? Ben kıskanç bir kadınım. Kimbilir, belki istemiyerek uygunsuz bir şey söylerim veya yaparım da, sizi incitmek sûretiyle Allahü teâlânın azâbına uğrarım. Sonra ben, yaşımı başımı almış bir kadınım. Başımda çoluk çocuğum var?” Buna karşı Resûlullah (aleyhisselâm): “Kıskançlığınızdan endişe etmeyiniz. Onu Cenab-ı Hak, kalbinizden giderecektir. Yaşınızın büyüklüğüne gelince, ben de öyleyim. Senin çoluk çocuğun ise benim çoluk çocuğum demektir” buyurdular. Bunun üzerine, Resûlullahın arzusunu kabûl ettim ve onunla evlendim. Cenab-ı Hak bana, Ebû Seleme’den (radıyallahü anh) daha hayırlısı olan Resûlullah (aleyhisselâm) efendimizi ihsân etmişti. Böylece çocuklarım da, O’nun feyizli kucaklarında büyüdü.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ, sh. 3

2) Tabâkât-ı İbni Sa’d, cild-3, sh. 239

3) Üsûd-ül-gâbe, cild-5, sh. 218

4) Kâmûs-ul-a’lâm, cild-1, sh. 726

5) Metâli’-ün-nücûm, cild-11, sh. 468

6) Müsned-i İbni Hanbel, cild-4, sh. 25-26

7) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye, sh. 1001